

ІЛІЄВА НІНА ПЕТРІВНА

Урок світової літератури в 10 класі

ТЕМА УРОКУ. Жульєн Сорель. Втрата ілюзій.

МЕТА УРОКУ: дослідити психологічний портрет головного героя роману Стендаля «Червоне і чорне», з'ясувати символічну назву твору, розкрити суть порушеної автором проблеми вибору життєвих цінностей; формувати в учнів навички аналізу соціально-психологічного роману, розвивати асоціативне мислення, читацьку спостережливість, увагу до художньої деталі, вміння аргументувати свою думку; виховувати потребу в свідомій життєвій позиції, особистісну відповідальність за обрані орієнтири; формувати життєві ідеали, що базуються на загальнолюдських духовних цінностях.

ОБЛАДНАННЯ: Портрет Ф. Стендаля.

Ф. Стендаль. «Червоне і чорне».

Комп'ютер, проектор, екран.

Презентація «Жульєн Сорель. Втрата ілюзій».

ТИП УРОКУ: урок – дослідження.

Хід уроку

Епіграфи до уроку:

Життя прожити – не поле перейти.

Народна мудрість

Кожен — коваль своєї долі.

Аппій

Найтрудніша професія — бути людиною.

Х. Марті

I. Мотивація навчальної діяльності.

Слово вчителя. «Життя прожити – не поле перейти», □ стверджує народна мудрість. Що чекає нас на цьому шляху? Від першого кроку дитини - до останнього подиху, від поразок – до перемог, від вибоїн – до рівнин, від падіння – до воскресіння. Чомусь людина замислюється над тим, як жила, що зробила протягом свого існування, лише в останні миті. Чому так відбувається? Не вистачало часу чи не було потреби в аналізі? Нелегко копирсатися в собі, а варто, щоб уникнути нових помилок. Для цього потрібно перегорнути пройдене життя, як книгу, не залишити поза увагою жодної сторінки.

Головний герой роману «Червоне і чорне» Ф. Стендаля Жульєн Сорель змушений розгорнути книгу свого життя в розквіті літ. Молодий – за віком, старий – за душею. Як висловилися полкові офіцери, «в цьому юнакові є все, крім юності». Як сталося, що Жульєн занастив своє життя?

На це запитання спробуємо сьогодні знайти відповідь. А допоможе нам у цьому видатний майстер слова Ф. Стендаль.

II. Повідомлення теми, мети уроку.

Очікувані результати уроку:

- формування вміння створювати психологічний портрет героя художнього твору;
- на основі аналізу з'ясувати символічну назву роману;
- формування критично-емоційного ставлення до прочитаного;
- пошук паралелей: художній текст – сучасність – моє «Я»;
- вміння висловлювати власну думку, захищати свою позицію.

1. Робота з епіграфами до уроку.

2. Створення проблемної ситуації.

Вибір. Як часто ми опиняємося в ситуації, коли потрібно віддати перевагу чомусь. Ще з дитячих років вибирали іграшку, солодощі, одяг. Дорослішаємо – і мова вже йде про серйозніші речі: професію, вчинок, ставлення до людини.

- Від кого залежить наш життєвий вибір? Чи може людина залишатися людиною за будь-яких умов?

III. Робота над темою уроку.

1. Епіграфом до першої частини роману «Червоне і чорне» французький письменник обирає вислів Дантона «Правда, сувора правда!», тим самим наголошуючи читачам, що твір написано в дусі критичного реалізму. Як не гірко це сприймати, «Роман – дзеркало, з яким ідеш великою дорогою. То воно відбиває голубе небо, то брудні калюжі й вибоїни.»

Демонструється слайд 3 презентації «Жульєн Сорель. Втрата ілюзій».

2. Створення психологічного портрету головного героя роману Стендаля «Червоне і чорне».

Робота в групах

1 група

- Представником якого класу був Жульєн?
- Чим вирізнявся серед інших?

2 група

- Про що мріяв?
- Як він міг утвердитися в житті?
- Чи відповідає кар'єра священика справжньому покликанню героя?

3 група

- Перед яким вибором постав юнак?
- Чим треба було пожертвувати, щоб стати успішною людиною в суспільстві на той час?

- Дослідження учнів. Відповіді на запитання.

Демонструються слайди 4,5.

- Згадаємо, як сховався до мети Жульєн (слайд 6).

• Як бачимо, він пройшов шлях від Вер'єра до Парижа, від селянина – до поручика де Ла Вернея. Три етапи в житті Сореля, але у всіх однакова структура.

Демонструється слайд 7.

- Чому не може втриматися Жульєн на вершині певних досягнень?
- Що заважає йому?

Висновок. Заради кар'єрного зростання юнакові треба ламати себе, стримувати справжні почуття. Шляхетне і підле борються в його душі, внутрішній і зовнішній конфлікти нарастають – і все закінчується падінням, катастрофою.

• Проаналізуйте вислови Жульєна Сореля. Як вони характеризують його? Чому герой приходиться до висновку «Мені нічого робити на землі»?

Демонструється слайд 8.

- Метод «Мозковий штурм».

- Дослідіть, як змінюються на протязі життя якості характеру Жульєна.
- Чи можна стверджувати, що герой іде шляхом еволюції?

Висновок. Стримуючи власний темперамент і ставлячись до суспільства з презирством, юнак поводить за його законами. Прокладаючи дорогу до аристократичного суспільства XIX століття, герой змушений розлучитися з найкращими властивостями душі, замінити їх на відразливі. Поступово його серце заповнюють до краю лише егоїзм і лицемірство.

Демонструються слайди 9,10,11.

• Пісня з кінофільму «Статский советник», на мою думку, допоможе емоційно відчути біль у душі Жульєна Сореля, зрозуміти, як важко обирати життєвий шлях.

- Метод «Мікрофон».

- Поясніть, як ви розумієте обраний Стендалем епіграф до другої частини роману «Даруй мені, Господи, посередність» (Мірабо).

Демонструється слайд 12.

- Метод «Мозковий штурм».

- Зачитайте виступ Жульєна на суді.

Демонструються слайди 13-14.

- Чи міг герой врятувати собі життя під час суду?

- Чому не зробив цього?

- Чому Стендаль убиває свого героя?

Висновок. Уперше внутрішній голос Сореля й те, що він каже публічно, не суперечать одне одному. Прийшовши до висновку, що він занепав своє життя, Жульєн сам засуджує себе на смерть. У погоні за славою, багатством він зрадив найкращим властивостям душі, став схожим на тих, кого зневажав, змінював долі інших. Отже, не має права жити. Йому нічого робити на землі.

- З'ясування символічного значення назви роману.

Творча робота у групах: на клаптиках кольорового паперу червоного і чорного кольорів запишіть слова, які, на вашу думку, розкривають символічне значення назви твору Стендаля.

Висновок. Червоне означає пристрасть, любов, жагу, кров, колір мундира офіцера, символ агресії, гільйотини. Чорне — символ зла, смерті, жалоби, колір повсякденного одягу Жульєна — як семінариста, як секретаря де Ла Моля. Зрештою, життя Жульєна, як і кожної людини, нагадує гру в рулетку, вибір ставок на червоне і чорне.

•**Учитель.** Герой роману Стендаля гине, тому що живе в ХІХ столітті. Пам'ятаєте? «Яка мука!.. Ось він, вплив сучасників!.. О дев'ятнадцяте століття!» Ви, діти, представники нового часу. Та чи можемо ми стверджувати, що проблема, піднята французьким класиком, себе вичерпала? Чи актуальний твір сьогодні? Повернемося до проблемних запитань, які визначили на початку уроку.

- Метод «Мікрофон».

- Від кого залежить наш життєвий вибір?

- Чи може людина залишатися людиною за будь-яких умов?

Заключне слово вчителя. Можна по-різному визначати мету свого існування, але слід дотримуватися одного: треба прожити життя з гідністю, щоб не соромно було згадати. Гідність вимагає доброти, великодушності, вміння не впадати в крайнощі, відкидає егоїзм і приниження, радить бути правдивим, вірним товаришем, знаходити радість у допомозі іншим.

Ні в якому разі не слід підтримувати ганебне, руйнівне в собі й людях, варто залишатися Людиною з великої літери. Життя – це творчість. Творіть

добру ауру довкола себе. Людина залишає по собі пам'ять. Що про неї згадають, залежить від неї самої. Ми повинні пам'ятати, що кожен із нас – особистість, унікальне і неповторне створіння. Життя прожити – не поле перейти. На довгому і тернистому шляху потрібно зберегти себе, не розгубити. Прислухаємося до поради української поетеси Ліни Костенко :

І не знецінюйте коштовне,

Не загубіться у юрбі.

Не проміняйте неповторне

На сто ерзаців у собі!

IV. Підведення підсумків уроку.

- Що сподобалося на уроці найбільше?

- Чи допомогла вам презентація у розв'язанні проблеми?

- Чи подобається групова робота на уроці? Чи всім дали змогу висловитися?

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ: підготуватися до написання твору-роздуму за романом Стендаля «Червоне і чорне».

Література

1. Ісаєва О. Інтерактивні форми та види робіт при вивченні зарубіжної літератури в школі / О. Ісаєва // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. – 2002. – № 3. – С. 53–55.
2. Лотман Ю. Несколько слов к проблеме Стендаль и Стерн: Почему Стендаль назвал свой роман «Красное и черное»? // Учен. зап. Тартуского ун-та. – Вып. 698. – Тарту, 1985.
3. Пометун О. Сучасний урок: інтерактивні технології навчання: наук.-метод. посібник / Пометун О., Пироженко Л. – К. : А.С.К., 2004. – 192 с.
4. Пронкевич О. Зарубіжна література: Підручник для 10 кл. серед. загальноосвіт. шк. □ 3-є вид., перероб. і доп. – К.: Пед. преса, 2002. С.82–89.
5. Реизов Б. Из истории европейских литератур. – Л.: Издательство Ленинградского университета, 1970 – С. 170–186.
6. Стендаль Ф. Красное и черное: Хроника XIX века; Роман / пер с фр. С. Боброва, М. Богословской. — К.: Рад. шк., 1989. – 400 с.
7. Халабаджах І. Стендаль. Роман «Червоне і чорне». Система уроків до теми / І. Халабаджах // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 2001. – № 8. – С.47 – 48.

Інтернет-ресурси:

<http://images.yandex.ua/yandsearch>

<http://www.google.com.ua/search>

Завдання для групової роботи

1 група

- Представником якого класу був Жульєн?
- Чим вирізнявся серед інших?

2 група

- Про що мріяв?
- Як він міг утвердитися в житті?
- Чи відповідає кар'єра священника справжньому покликанню героя?

3 група

- Перед яким вибором постав юнак?
- Чим треба було пожертвувати, щоб стати успішною людиною в суспільстві на той час?